

Ochrona kosodrzewiny.

W sprawie ochrony kosodrzewiny wydało Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych rozporządzenie z dnia 13 lutego 1926, Nr. 195/I—I, które normuje postępowanie przy użytkowaniu jej, a które podaję niniejszem w całej rozciągłości do wiadomości Czytelników. Ponieważ kosodrzewina znajduje się w wysokich górach, przeto rzeczony rozporządzenie wydane zostało dla województw: Stanisławów, Lwów i Kraków, opierając się zresztą na postanowieniach ustawy krajowej z dnia 15/6 1914 „O niektórych zarządzeniach policyjno-leśnych i wodnych“, wydanej dla b. Galicji, a w dalszej konsekwencji na postanowieniach będącej jeszcze u nas w mocy ustawy z 3 grudnia 1852.

„Coraz częściej zdarzająca się w ostatnich latach eksploatacja kosodrzewiny wywołała zajęcie się tą sprawą zarówno szeregu czynników rządowych, jak i organizacji społecznych.

Należy stwierdzić, że kosodrzewina, rosnąca na zboczach górskich, urwiskach i miejscach wysoko położonych, powyżej górnej granicy lasów, zabezpiecza grunty przed zmywaniem, powstrzymuje usuwanie się ziemi i kamieni, przeszkadza tworzeniu się dzikich potoków, oraz obrywaniu skał, a w miejscach najwyższych również spadkowi lawin. Kosodrzewina przeto musi być uważana za drzewostan o znaczeniu ochronnem, a zachowanie jej powinno być przedmiotem szczególnej troskliwości władz ochrony lasów.

Doświadczenie szeregu ostatnich lat wskazuje, iż niewłaściwy sposób użytkowania kosodrzewiny prowadzi do całkowitego wyniszczenia jej na znacznych obszarach i uniemożliwia jej odnowienie jakkolwiek na terenach, stanowiących zbocza górskie i urwiska, inny rodzaj użytkowania jest — z wyjątkiem nielicznych wypadków niemożliwy.

Z tych powodów przy załatwianiu spraw, dotyczących kosodrzewiny, władze ochronne lasów winny korzystać ze wszystkich ustawowych uprawnień, jakie im dają przepisy, mogące wpłynąć na ochronę kosodrzewiny przed pustoszeniem i dlatego zarządzam stosowanie następujących zasad przy użytkowaniu kosodrzewiny:

1) Ponieważ kosodrzewina w rozumieniu ustawy z dnia 15 czerwca 1904 r. (Dz. U. Kr. Nr. 93) o niektórych zarządzeniach policyjno-leśnych i wodnych jest lasem, na co wyraźnie wskazuje § 8 ust. 1 tejże ustawy, polecający stosowanie §§ 2—7 odnoszących się do obszarów leśnych, przeto do kosodrzewiny ma między innymi zastosowanie przepis § 4 ustawy lasowej z dnia 3 XII 1852 (Dz. U. P. Nr. 250). Pozbawienie kosodrzewiny gałęzi, pędów i igieł, jak to wykazało doświadczenie, jest pustoszącym obchodzeniem się z lasem, w rozumieniu § 4 ustawy lasowej z 1852 r., i winno być bezwzględnie wzbronione. W razie zauważenia tego rodzaju obchodzenia się z kosodrzewiną organa ochrony lasów są uprawnione, na podstawie § 23 przy zastosowaniu § 4 cytowanej ustawy lasowej do wstrzymania dalszego użytkowania.

2) Użytkowanie kosodrzewiny może się odbywać jedynie przez zupełne wycinanie krzewów przy szyji korzeniowej, bez karczowania pniaków i korzeni z przestrzeganiem przepisu § 8 cytowanej ustawy krajowej z 1904 roku, t. zn. wąskimi pasami, biegnącymi w kierunku poziomym t. j. prostopadle do kierunku spadu, lub w takim kierunku, któryby najbardziej ułatwił odnowienie wyciętych obszarów, bez narażenia gleby na niebezpieczeństwo usuwania się. Szerokość pasów, przeznaczonych do wycięcia, winna być ustalana w każdym poszczególnym wypadku oddzielnie, zależnie od warunków lokalnych. Przy zezwoleniach należy przestrzegać zasady, że im bardziej spadziste są stoki pokryte kosodrzewiną, lub im większe grozi niebezpieczeństwo osłabienia gleby przez wyrąb kosodrzewiny, tem węższe powinny być pasy, przeznaczone do wyrębu.

3) Zezwolenia winny być udzielane pod warunkiem przewidzianego w § 7 ust. kraj. oczyszczania powierzchni wyrębanej i jej sztucznego zalesienia, przyczem rozpoczęcie dozwolonego użytkowania może być uzależnione od wykonania przez osoby lub instytucje, którym na wyrąb zezwolono, prac przygotowawczych, koniecznych do sztucznego odnowienia powierzchni wyrębanych. W wypadkach, gdy to okaże

się wskazane, można również żądać kaucji w myśl § 8 cytowanej ustawy krajowej z 1904 roku.

4) Zezwolenia winny być udzielane na pewien ograniczony, nie nazbyt długi okres czasu, a w zezwoleniu winien być wskazany termin, w jakim dozwolony wyrąb może być dokonany. Zezwolenia nie wyzyskane w oznaczonym terminie tracą swą moc i winny być na nowo uzyskiwane. Stosowanie tej zasady wynika z przepisu, iż na wyrąb kosodrzewiny można zezwalać jedynie pasami. Bez ograniczenia mógłby uprawniony uzyskiwać zezwolenie przez lat kilka i wyzyskać je następnie jednorazowo.

8) Jeżeli użytkowanie ma trwać lat kilka i zezwolenie oparte jest na szkicu sytuacyjnym i obejmuje całą eksploatację, winno się ono odbywać w ten sposób, by w każdym następnym roku użytkowanie mogło być podjęte jedynie po stwierdzeniu przez władze ochrony lasów, że wszelkie warunki przewidziane w zezwoleniu na okres bezpośrednio poprzedni, zostały dotrzymane.

Proszę Pana Wojewodę o wydanie podległym Organom ochrony lasów polecenia jak najściślejszego stosowania powyższych zasad w wypadkach udzielania zezwoleń na użytkowanie kosodrzewiny“.

Nie wchodząc dokładnie w treść samego rozporządzenia, które może dać powód do rozmaitego tłumaczenia pojedynczych ustępów np. „Kosodrzewina rosnąca na zboczach górskich, urwiskach i miejscach wysoko położonych“, z czego wynikałoby, że kosodrzewina rośnie także na zboczach górskich i urwiskach nie położonych wysoko, lecz dajmy na to na Podkarpaciu, nadmieniamy, że drzewostanom kosodrzewinowym (rozporządzenie powiada: „Kosodrzewina jest lasem“) przyznany został charakter lasów ochronnych. Wobec tego do kosodrzewiny ma mieć zastosowanie między innymi przepis § 4 ustawy lasowej z dnia 3/12 1852, obecnie jeszcze ciągle w mocy będący, pozbawianie więc kosodrzewiny „gałęzi, pędów i igieł“ uważać należy jako dewastację a ta ma być bezwzględnie wzbroniona.

Natomiast regularne użytkowanie kosodrzewiny jest dopuszczalne, a może ono się odbywać wyłącznie tylko przez zupełne wycinanie „krzewów“ przy szyji korzeniowej, wąskimi pasami, biegnącymi w kierunku poziomym lub takim, któryby ułatwił odnowienie bez narażenia gleby na usuwanie się.

Użytkowanie to może być prowadzone jedynie na podstawie poprzednio otrzymanego zezwolenia ze strony przynależnej władzy, jednak pod zastrzeżeniem, że odnowienie, i to z ręki („sztuczne“) zostanie zabezpieczone, w którym to celu można zażądać nawet złożenia odpowiedniej kaucji. Zezwolenie ma być wydane tylko na pewien niezbyt długi okres czasu, a niewyzyskanie go w tym okresie jest równobrzmiącym z unieważnieniem. Jeżeli jednak użytkowanie ma

być wykonane przez lat kilka natenczas może ono być wykonywane w każdym z lat następnych dopiero po poprzednim stwierdzeniu, że wszystkie przepisy wydane w tym celu zostały w okresie poprzednim wykonane. Wynika zatem z tego, że w przeciwnym razie dalsze użytkowanie może być wstrzymane, lecz nie unieważnione, aż do czasu kiedy przyczyna odmowy została usunięta.

W końcu zauważyć muszę, że przestrzenie zarosłe kosodrzewiną muszą być w tym stanie nadal utrzymywane, czyli, że przytoczone rozporządzenie zabrania kategorycznie karczowania lub też przemiany tego rodzaju powierzchni na inny rodzaj uprawy, np. na pastwiska etc.
